

VALSTYBINĖ ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Verkių g. 25C-1, LT-08223 Vilnius, tel. (8 5) 213 5166, faks. (8 5) 213 5270, el. p. info@vert.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188706554

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

Nr.

DĖL AUDITO KOMITETE KELTŲ KLAUSIMŲ DĖL PASINAUDOJIMO ELEKTROS TINKLAIS APRAŠO TEIKIMO DERINTI KONSULTACIJŲ

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba), reaguodama į 2022 m. gruodžio 7 d. Audito komiteto susitikimo metu keltus klausimus dėl Pasinaudojimo elektros tinklais aprašų (toliau – PETA) teikimo derinti konsultacijų, teikia informaciją apie skelbtas viešąsias konsultacijas ir kokios buvo PETA keitimo priežastys bei tikslai.

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – Įstatymas) 9 straipsnio 3 dalies 36 punktą numato, kad Taryba nustato pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos rengimo sąlygas ir tvirtina tinklų operatorių parengtus pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašus. Įstatymo 31 straipsnio 2¹ dalis apibrėžia, kad Tarybos nustatytais principais ir kriterijais Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše nustatoma elektros tinklų pralaidumų rezervavimo tvarka. Prijungimo pajėgumų arba eksploatavimo apribojimų nustatymo principai ir (ar) kriterijai turi užtikrinti efektyvaus tinklo panaudojimo principų laikymąsi. Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše turi būti užtikrinamos sąlygos įgyvendinti Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme nustatytus tikslus ir uždavinius, taip pat Nacionaliniame pažangos plane ir kituose strateginio lygmens planavimo dokumentuose nustatytus energetikos politikos strateginius tikslus ir (ar) pažangos uždavinius ir (ar) Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytas įgyvendinimo priemones.

Vadovaudamosi Įstatymo 22 straipsnio 2 dalies nuostatomis, LITGRID AB ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ (toliau – LITGRID ir ESO, abi kartu – Bendrovės) parengė ir Tarybai pateikė derinti atnaujintus Tvarkos aprašus.

Konsultacija Nr. 1¹:

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba) 2022 m. gegužės 27 d. gavo LITGRID raštą Nr. 22SD-2403 „Dėl LITGRID AB elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašo ir jo priedų pakeitimų tvirtinimo“ (reg. Nr. R1-7040) su pateiktu atnaujintu Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas Nr. 1) bei ESO raštą Nr. 22KR-SD-5261 „Dėl Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros skirstymo tinklais tvarkos aprašo derinimo“ (reg. Nr. R1-7063) su pateiktu atnaujintu Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros skirstomaisiais tinklais tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas Nr. 2, abu kartu – Tvarkos aprašai).

Tvarkos aprašai parengti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos 2022 m. gegužės 3 d. raštu Nr. 3-697 „Dėl elektros tinklų galios ir pralaidumų rezervavimo“ pateiktą siūlymą peržiūrėti visus elektros tinklų galios ir pralaidumų rezervavimo ir projektų vystymo kontrolės

¹ <https://www.regula.lt/Puslapiai/naujienos/2022-metai/2022-05-27/vert-skelbia-viesaja-konsultacija-del-litgrid-ab.aspx>

užtikrinimo procesus, reglamentuotus teisės aktuose, kad pralaidumai netaptų komercinių santykių objektu tarp atsinaujinančių energijos išteklių vystytojų ir elektros tinklų galias rezervavusių subjektų.

ESO Tvarkos apraše Nr. 2 patikslino atvejus, kada ketinimų protokolai ir galios bei pralaidumų rezervavimas netenka galios, taip pat patikslino, kad išankstinės prijungimo sąlygos ir ketinimų protokolai nėra perleidžiami kitam asmeniui. Be kita ko, patikslinta Elektros gamybos įrenginių prijungimo prie elektros skirstymo tinklų ketinimų protokolo, pasirašomo su gamintoju, nesiekiančiu dalyvauti skatinimo kvotų paskirstymo aukcione, tipinė forma detalizuojant gamintojo išsipareigojimus pasirašius ketinimų protokolą.

LITGRID Tvarkos apraše Nr. 1 patikslino ketinimų protokolo pasirašymo procedūrą, atvejus, kada ketinimų protokolai ir galios bei pralaidumų rezervavimas netenka galios, taip pat patikslino, kad išankstinės prijungimo sąlygos ir ketinimų protokolai nėra perleidžiami kitam asmeniui. Be kita ko, Tvarkos aprašo Nr. 1 65 punkte numatyta, kad gamintojas, gavęs leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus, ne rečiau kaip kas ketvirtį LITGRID teikia informaciją, įrodančią, kad gamintojas vykdo šiame leidime nurodytą veiklą ir ji nebuvo nutrūkusi ilgiau kaip 12 mėnesių. Tinklų operatorius, kilus įtarimų, kad gamintojo leidime plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus nurodyta veikla buvo nutrūkusi ilgiau kaip 12 mėnesių, informuoja Tarybą. Taryba, įvertinusi tinklų operatoriaus pateiktą informaciją, priima sprendimą dėl išduoto leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus panaikinimo. Taip pat Tvarkos aprašas Nr. 1 papildytas XII skyriumi, kuriame numatyti prijungimo paslaugos vykdymo ypatumai, gamintojui apsisprendus pasinaudoti prijungimo aprašo 48¹.2 papunktyje numatyta teise.

Konsultacija Nr. 2²:

Antroji viešoji konsultacija buvo skelbta siekiant įgyvendinti Proveržio paketo nuostatas – 2022 m. birželio mėn. priimtų ir 2022 m. liepos 8 d. (išskyrus atskirai nurodytas išimtis) įsigaliojusių Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 9, 16, 17, 20, 21¹, 22, 22², 23, 31, 39, 41, 41¹, 48², 48³, 48⁴, 49, 58, 59, 67, 71¹, 72, 74 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 20¹, 73² straipsniais įstatymo (toliau – EEĮ pakeitimo įstatymas) bei Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹, 20³ straipsniais įstatymo (toliau – AIEĮ pakeitimo įstatymas) nuostatas.

Taryba 2022 m. rugsėjo 30 d. gavo ESO raštą Nr. 22KR-SD-9512 „Dėl AB ESO Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašo“ (reg. Nr. R1-13040) su pateiktu Pasinaudojimo elektros skirstomaisiais tinklais tvarkos aprašo projektu (toliau – ESO projektas) bei 2022 m. spalio 3 d. gavo LITGRID raštą Nr. 22SD-3983 „Dėl LITGRID AB Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo ir jo priedų pakeitimų tvirtinimo“ (reg. Nr. R1-13135) su pateiktu Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo projektu (toliau – LITGRID projektas, abu kartu – Projektai).

Esminiai ESO projekto pokyčiai:

1) prijungimo procesų etapai keičiami atsižvelgiant į EEĮ pakeitimo įstatymu pakeistas išimtis, kai nėra reikalingi leidimai plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir gaminti elektros energiją, bei išimtis, kai nėra reikalingi ketinimų protokolai, ir į kitus EEĮ pakeitimo bei AIEĮ pakeitimo įstatymų pokyčius;

² <https://www.regula.lt/Puslapiai/naujienos/2022-metai/2022-10-05/vert-skelbia-viesaja-konsultacija-del-pasinaudojimo-elektros-perdavimo-tinklais-tvarkos-apraso-.aspx>

- 2) ESO projektas papildomas nuostatomis, susijusiomis su aktyviųjų vartotojų, atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų, piliečių energetikos bendrijų elektrinių, hibridinių elektrinių ir energijos kaupimo įrenginių prijungimu prie elektros skirstomųjų tinklų;
- 3) supaprastinami reikalavimai prašymui išduoti išankstines prijungimo sąlygas;
- 4) atsižvelgiant į EEĮ pakeitimo įstatymą, atnaujinamos ketinimų protokolų pavyzdinės formos bei ketinimų protokolų sudarymo, keitimo, nutraukimo tvarka, įskaitant nuostatas, susijusias su ketinimų protokoluose numatytų įsipareigojimų įgyvendinimo laiku priežiūra ir kontrole;
- 5) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 9 dalies 12 punktą, nustatomi teritorijos, kurioje gamintojas ketina plėtoti saulės šviesos energijos elektrinę, pakankamumo vertinimo kriterijai;
- 6) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 11 dalį, nustatoma savivaldybės, kurioje numatoma statyti ar įrengti elektrinę, administracijos patvirtinimo, kad planuojamos plėtoti elektrinės įrengimas ar statyba yra galimi, forma;
- 7) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 39 straipsnio 21 ir 22 dalis, detalizuojama elektros tinklų pralaidumų rezervavimo tvarka;
- 8) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 3 dalį ir 72 straipsnio 1 dalį, ESO projektas papildomas leistinos generuoti galios apribojimų sąlygomis, įskaitant baudos už leistinos generuoti galios viršijimą apskaičiavimo tvarką bei elektros energijos persiuntimo nutraukimo ar apribojimo sąlygas viršijus leistiną generuoti galią;
- 9) elektros energijos priėmimo ir persiuntimo elektros tinklais (ESO projekto XV skyrius) nuostatos atnaujintos atsižvelgiant į EEĮ pakeitimo įstatymu įtvirtintus pokyčius;
- 10) siekiant užtikrinti teisinį aiškumą bei tinklų naudotojų lygiateisiškumą, ESO projektą siūloma papildyti nuostatomis, susijusiomis su techniniais elektrinėms bei energijos kaupimo įrenginiams taikomais reikalavimais.

Esminiai LITGRID projekto pokyčiai:

- 1) detalizuoti pagrindiniai tinklų naudotojų elektrinių, hibridinių elektrinių ar kaupimo įrenginių, gaminančių vartotojų ar asmenų, siekiančių tapti gaminančiais vartotojais, prijungimo prie operatoriaus elektros tinklų etapai. Taip pat detalizuojami etapai, kuriais turi vadovautis asmenys, siekiantys modernizuoti elektrinę, prie esamos elektrinės prijungti kitą elektrinę ar kaupimo įrenginį ir kt.;
- 2) atsižvelgiant į EEĮ pakeitimo bei AIEĮ pakeitimo įstatymų pokyčius, atnaujinta tinklo pralaidumo galimybių nustatymo, rezervavimo, prijungimo taško ir tinklo plėtros parinkimo tvarka ir sąlygos;
- 3) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 9 dalies 12 punktą, nustatoma, kad gamintojas prie prašymo pasirašyti ketinimų protokolą pateikia dokumentus, pagrindžiančius, kad žemės sklypo plotas pakankamas siekiamos įrengtosios galios ir (ar) kitų techninių parametrų ir technologijos elektrinei plėtoti;
- 4) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 11 dalį, nustatoma savivaldybės, kurioje numatoma statyti ar įrengti elektrinę, administracijos patvirtinimo, kad planuojamos plėtoti elektrinės įrengimas ar statyba yra galimi, forma;
- 5) įgyvendinant Elektros energetikos įstatymo 39 straipsnio 21 ir 22 dalis, detalizuojama elektros tinklų pralaidumų rezervavimo tvarka;
- 6) numatyta galimybė operatoriui nutraukti elektros energijos persiuntimą už leistinosios generuoti galios viršijimą;

7) atnaujinamos ketinimų protokolų pavyzdinės formos;

8) LITGRID projekto 13 punkte numatyta, kad tinklų naudotojas, pageidaujantis gauti išankstines prijungimo sąlygas, sumoka Tarybos suderintą mokestį už išankstines prijungimo sąlygas. Kadangi šis mokestis dar nėra suderintas su Taryba, siūloma tvirtinant LITGRID projektą numatyti išlygą, pagal kurią tinklų naudotojai būtų atleidžiami nuo LITGRID projekto 13 punkte įtvirtintos prievolės vykdymo iki kol atitinkamų mokesčių dydžiai bus suderinti, patvirtinti ir paskelbti.

Projektuose taip pat atlikti kiti redakciniai pakeitimai, atsižvelgiant į problemas, kylančias praktiškai taikant ESO Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros skirstomaisiais tinklais tvarkos aprašą bei LITGRID Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašą.

Pakartotinė konsultacija Nr. 3³:

Pakartotinė viešoji konsultacija paskelbta atsižvelgiant į antrosios viešosios konsultacijos metu pateiktų pastabų apimtį, todėl buvo matomas poreikis papildomai gauti rinkos dalyvių pastabas atlikus abiejų projektų pakeitimus. Pakeitimai skirti įgyvendinti Proveržio paketo nuostatas.

Taryba 2022 m. spalio 5 d. paskelbė viešajai konsultacijai ESO projektą bei LITGRID projektą. Atsižvelgus į viešosios konsultacijos metu gautų pastabų ir pasiūlymų kiekį, Bendrovės parengė atnaujintas Projektų versijas, Projektų lyginamuosius variantus bei Projektams gautų pastabų ir pasiūlymų derinimo pažymą, kurios yra teikiamos pakartotinei viešajai konsultacijai (toliau – atnaujintas ESO projektas arba atnaujintas LITGRID projektas).

ESO medžiagą pateikė 2022 m. lapkričio 28 d. raštu Nr. 22KR-SD-11804 „Dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašo“ (reg. Nr. R1-16189), LITGRID medžiagą pateikė 2022 m. lapkričio 29 d. raštu Nr. 22SD-4664 „Dėl LITGRID AB Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo ir jo priedų pakeitimų tvirtinimo“ (reg. Nr. R1-16177).

Esminiai ESO projekto pokyčiai po viešosios konsultacijos:

1) Bendrovei priskirtas pralaidumas skirstomas Elektros energetikos įstatymo 39 straipsnio 2¹ papunktyje nurodytoms prioritetinėms grupėms, atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatoriaus valdomų 110 kV linijų ruožus;

2) patikslintos nuostatos dėl prijungimo prie elektros tinklų ribojimų taikymo tais atvejais, kai yra viršijami Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme nurodyti ir (ar) techniniai elektros tinklų pajėgumai;

3) papildyta nuostatomis dėl ketinimų protokolų keitimo procedūros tuo atveju, kai siekiama suformuoti hibridinę elektrinę;

4) papildyta nuostatomis dėl išankstinių prijungimo sąlygų bei ketinimų protokolų keitimo procedūros tuo atveju, kai tolesni prijungimo prie elektros tinklų procesai buvo sustabdyti dėl Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme nurodytos 2 GW saulės šviesos energijos elektrinių įrengtosios galios ribos viršijimo ir kai dėl šios ribos viršijimo tinklų naudotojams nėra išduodami leidimai plėtoti energijos pajėgumus;

5) detalčiau reglamentuojama paraiškų nagrinėjimo bei elektros tinklų pralaidumų rezervavimo procedūra tais atvejais, kai ketinimų protokolai su tinklų naudotojais nesudaromi (kai elektros tinklų pralaidumai rezervuojami nuo prijungimo sąlygų išdavimo momento).

Esminiai LITGRID projekto pokyčiai po viešosios konsultacijos:

³ <https://www.regula.lt/Puslapiai/naujienos/2022-metai/2022-11-29/viesoji-konsultacija-del-pasinaudojimo-elektros-tinklomis-tvarkos-aprasu.aspx>

- 1) atlikti patikslinimai dėl tinklo pralaidumo galimybių nustatymo, rezervavimo, prijungimo vietos ir tinklo plėtros parinkimo tvarkos ir sąlygų;
- 2) patikslinta kvietimų rezervuoti elektros perdavimo tinklo pralaidumus schema;
- 3) patikslinta ketinimų protokolo sudarymo tvarka;
- 4) patikslintos nuostatos dėl prijungimo prie elektros tinklų ribojimų taikymo tais atvejais, kai yra viršijami Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme nurodyti ir (ar) techniniai elektros tinklų pajėgumai.

Tarybos pirmininkas

Renatas Pocius

A. Girdžiušaitė, tel. +370 690 74668, el. p. asta.girdziusaite@vert.lt

